

ПАМ'ЯТІ АКАДЕМІКА Е.В. СОБОТОВИЧА

Наукова спільнота зазнала великої втрати – 10 березня 2013 р. на 86 році життя перестало битися серце видатного вченого-геохіміка, радіогеохіміка, радіоеколога, фундатора кількох важливих наукових напрямів, доктора геолого-мінералогічних наук, академіка НАН України, директора Інституту геохімії навколишнього середовища НАН та МНС України **Емлена Володимировича Соботовича**.

Народився Емлен Володимирович 25 листопада 1927 р. у Ленінграді. У 1948 р. закінчив морехідне училище в Ростові-на-Дону, навчання продовжував на хімічному факультеті Ленінградського державного університету, який закінчив у 1954 р. Далі навчання в аспірантурі, захист кандидатської дисертації за фахом «радіохімія» (1958 р.) та докторської дисертації «Космохімія і геохімія ізотопів свинцю» (1967 р.) в Радієвому інституті АН СРСР, де й розпочалося його становлення як науковця.

У 1969 р. Е.В. Соботовича було запрошено працювати в Київ завідувачем відділу ядерної геохімії та космохімії. Відтоді, впродовж 44 років його плідна наукова й науково-організаційна діяльність пов'язана з Академією наук України. Він був організатором і керівником Відділення радіогеохімії навколишнього середовища – заступником директора з наукової роботи Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення (1991-1995), від 1995 р. директором Державного наукового центру радіогеохімії навколишнього середовища НАН та МНС України, перейменованого у 2001 р. в Інститут геохімії навколишнього середовища.

Численні праці вченого (близько 600 найменувань) присвячені обґрунтуванню теоретико-методичних засад ізотопно-геохімічного, фізичного та фізико-хімічного аналізу («Ізотопи свинця в геохімії і космохімії», 1970; «Изотопно-геохимические методы оценки степени взаимосвязи подземных и поверхностных вод», 1977; «Справочник по изотопной геохимии», 1982; «Физические и физико-химические методы анализа при геохимических исследованиях», 1986 та інші праці), вивченню ізотопного, хімічного і мінерального складу космічної речовини («Ізотопная космохимия», 1974; «Космическое вещество в земной коре», 1976; «Космическое вещество в океанических осадках и ледниковых покровах», 1978; «Вещество метеоритов», 1984; «Происхождение метеоритов», 1985; «Метеориты Украины», 1987 та інші). Він розробив і впровадив у науку і геологічну практику методи ядерної геохімії, принципово новий метод свинцево-ізохронного датування гірських порід і космічних утворень.

Фундаментальні знання Е.В. Соботовича особливої ваги набули після аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 р. Він безпосередньо керував науковими роботами і експериментами у зоні ЧАЕС з вивчення міграції радіонуклідів та зменшення виносу радіоактивних речовин. Його монографії «Радиогеохимия в зоне влияния Чернобыльской АЭС» (1992), розділи в монографіях «Чернобыльская катастрофа» (1995), «Геохимия техногенных радионуклидов» (2002) мають важливе не лише теоретичне, а й практичне значення у справі ліквідації наслідків цієї катастрофи. Актуальні проблеми реабілітації забруднених територій, поводження з радіоактивними відходами були предметом постійної уваги в діяльності міжвідомчої комісії по поводженню з радіоактивними відходами Президії НАН України, головою якої був Е.В. Соботович.

Талановитий вчений і педагог, Емлен Володимирович виховав плеяду молодих вчених (під його керівництвом підготовлено 4 доктори та понад 25 кандидатів наук) – продовжувачів його справи.

Самовіддана праця вченого відзначена багатьма урядовими нагородами та відомчими відзнаками. Він удостоєний почесних звань Заслужений діяч науки і техніки України, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки, нагороджений Орденом «За заслуги» III ступеня.

Світлий спомин про Емлена Володимировича Соботовича, видатного науковця, багатогранно обдаровану людину, назавжди залишиться у пам'яті його колег, учнів, друзів.

